

Zaangażowanie Grupy PZU w sektor węglowy

Podsumowanie raportu

Grupa PZU jest liderem wśród firm ubezpieczających polski sektor węglowy. Swoją ochroną obejmuje ona kopalnie odpowiedzialne za ponad 80% krajowego wydobycia węgla kamiennego oraz elektrownie węglowe generujące około 30% mocy zainstalowanej w Krajowym Systemie Elektroenergetycznym. Tak wyraźna dominacja największego ubezpieczyciela wynika z relacji właścicielskich zarówno w polskim sektorze energetycznym, jak i w samym PZU.

Największe spółki wydobywcze (Polska Grupa Górnicza, Jastrzębska Spółka Węglowa, Tauron Wydobycie, PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna i Węglkokoks Kraj) oraz czterej główni producenci energii elektrycznej (Polska Grupa Energetyczna, Tauron, Enea i Energa) są spółkami, w których Skarb Państwa w wyniku posiadania skoncentrowanych dużych pakietów akcji i rozproszonego akcjonariatu sprawuje efektywną kontrolę właścicielską. W połączeniu z takim samym statusem PZU, możliwe stało się poszukiwanie rozwiązań 'in-house', a więc zapewnienia strategicznym spółkom kontrolowanym przez Skarb Państwa ochrony ubezpieczeniowej przez ubezpieczeniową spółkę zależną od Skarbu Państwa. Narzędziem umożliwiającym dokonanie tego zabiegu jest, powołane w ramach struktury grupy PZU, Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych (TUW PZUW), które zgodnie z prawem może podpisać umowę ubezpieczeniową z pominięciem zwykle stosowanych w takich przypadkach procedur wynikających z ustawy Prawo zamówień publicznych.

Grupa PZU jest także silnie zaangażowana kapitałowo w spółki z sektora węglowego. Występując w imieniu grupy PZU oraz swoich klientów, Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU (TFI PZU) oraz Powszechne Towarzystwo Emerytalne PZU (PTE PZU) posiadają akcje i obligacje spółek węglowych o wartości ok. 2,7 mld złotych, czyli ponad 6% całego portfela inwestycyjnego. Najwięcej, bo aż 785 mln złotych warte są akcje Polskiej Grupy Energetycznej (PGE). Ponad 240 mln złotych wynosi wartość akcji spółek innych niż wydobywcze i energetyczne, ale za to kluczowych dla funkcjonowania całego sektora, czyli firm produkujących maszyny górnicze i urządzenia dla energetyki oraz spółek budowlano-montażowych. W tym około 150 mln złotych warte są udziały w spółkach produkujących sprzęt górniczy - Famur (145 mln zł) oraz Kopex (5,1 mln zł).

Obok znacznych inwestycji kapitałowych oraz zaangażowania w ubezpieczanie negatywnie wpływających na zdrowie obywateli spółek węglowych, grupa PZU jest także aktywna w obszarze społecznej odpowiedzialności biznesu. Jest sponsorem imprez biegowych, mecenasem instytucji kultury, wspiera służby ratownictwa, była też Oficjalnym Ubezpieczycielem odbywających się w Polsce w 2016 roku Światowych Dni Młodzieży.

grupa pzu ubezpiecza ponad
80%
wydobycia węgla w Polsce

1. O Grupie PZU

Pozycja lidera na rynku ubezpieczeń oraz posiadane udziały w Banku Pekao SA czynią PZU największą grupą finansową w Europie Środkowo-Wschodniej.¹ Swoją działalność prowadzi ona w Polsce, na Ukrainie, Litwie i Łotwie. Na rodzimym rynku oferowane są głównie usługi ubezpieczeniowe i zarządzania aktywami w ramach funduszy inwestycyjnych oraz emerytalnych.

Dominującym podmiotem grupy jest Powszechny Zakład Ubezpieczeń SA (PZU SA), który oferuje ubezpieczenia majątkowe oraz osobowe. To właśnie PZU SA jest właścicielem reszty wchodzących w skład grupy spółek zależnych.

Tabela 1. Główne podmioty wchodzące w skład Grupy PZU

- Powszechny Zakład Ubezpieczeń SA (PZU SA)
- Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie (PZU Życie)
- Link4 Towarzystwo Ubezpieczeń
- Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych (TUW PZUW)
- Towarzystwa ubezpieczeniowe na Litwie, Łotwie, Ukrainie
- Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych (TFI PZU)
- Powszechne Towarzystwo Emerytalne PZU (PTE PZU)

Największym akcjonariuszem PZU SA jest Skarb Państwa, który posiada 34,19% udziałów spółki. Po likwidacji Ministerstwa Skarbu Państwa w styczniu 2017 roku i rozporządzeniu określającym podział kontroli nad spółkami między poszczególnymi ministerstwami, nadzór nad PZU sprawował minister rozwoju i finansów. W kwietniu 2017 roku kompetencje te przejęła jednak Prezes Rady Ministrów.²

Pozostałymi, mniejszościowymi akcjonariuszami PZU SA są m.in. otwarte fundusze emerytalne: OFE Aviva BZ WBK (4,86%), OFE Nationale-Nederlanden (4,05%), OFE MetLife (2,35%), OFE AXA (1,41%), a także liczne towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

PZU może pochwalić się ponad 200-letnią historią, która bez wątplenia rzutuje na dzisiejszą pozycję rynkową spółki, a także jej strukturę właścicielską. Źródła firmy sięgają 1803 roku gdy na ziemiach Prus Południowych powstało Towarzystwo Ogniowe dla Miast organizujące wzajemne ubezpieczenia od skutków pożarów. Po XIX-wiecznym rozwoju sektora, w okresie międzywojennym zaufaniem cieszył się Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych. W PRL przedsiębiorstwo zostało jednak przemianowane na Państwowy Zakład Ubezpieczeń i dzięki decyzji rządzących zyskało wyłączność na działalność ubezpieczeniową i pozycję monopolisty. W wyniku transformacji ustrojowej na początku lat 90. XX wieku, PZU jako Powszechny Zakład Ubezpieczeń SA stał się spółką Skarbu

1 Deloitte; *Central Europe Top 500. An era of digital transformation. 2016*

2 PAP; *Premier: pełnię nadzór nad PZU* <http://www.pap.pl/aktualnosci/news,912096,premier-pelnie-nadzor-nad-pzu.html>

Państwa. W 1998 roku rozpoczął się długi proces prywatyzacji spółki, zaś w 2010 roku PZU SA zadebiutowało na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie.

1.1 Pozycja rynkowa

Grupa PZU świadczy usługi dla ponad 22 mln klientów, dzięki czemu wchodzące w jej skład podmioty są liderami polskiego rynku ubezpieczeń zarówno w dziale I (ubezpieczenia na życie), jak i dziale II (pozostałe ubezpieczenia osobowe i ubezpieczenia majątkowe). Do ścisłej czołówki na swoich rynkach należą też Powszechne Towarzystwo Emerytalne PZU SA oraz Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU SA.

1.1.1 Ubezpieczenia: PZU Życie, PZU SA oraz TUV PZUW

Zgodnie z ustawowym zakazem łączenia obu rodzajów działalności w ramach jednego towarzystwa ubezpieczeniowego, w strukturze grupy PZU jako osobne spółki działają PZU Życie (dział I ubezpieczeń), a także PZU SA (dział II) i TUV PZUW (dział II).

Udział PZU Życie w ubezpieczeniach działu I wynosi aż 34,75%. Daleko za nim pozostają drugie w kolejności Open Life TU Życie SA (8,53%) oraz trzecia AVIVA TUŃ SA (7,47%).³ W konsekwencji, w 2016 roku PZU Życie zebrało składkę przypisaną brutto w wysokości 8 mld złotych.⁴

Równie silną pozycję w ubezpieczeniach działu II ma PZU SA (34,68%). Utrzymuje ono znaczną przewagę nad bezpośrednimi konkurentami, czyli Ergo Hestia (13,53%) i TUiR Warta (13,18%).⁵ W 2016 roku składka przypisana brutto PZU SA wyniosła blisko 10,8 mld złotych.⁶

Wynik techniczny i wynik finansowy netto⁷ obu spółek w 2016 roku są nieporównywalnie większe od wyników innych działających na rynku zakładów. PZU Życie osiągnęło 351 mln złotych wyniku technicznego i 1,49 mld złotych zysku netto. Z kolei PZU SA uzyskał wynik techniczny na poziomie 507 mln złotych i wypracował 1,61 mld złotych zysku.⁸

1.1.2 Otwarte Fundusze Emerytalne: OFE PZU „Złota Jesień”

Zarządzany przez Powszechne Towarzystwo Emerytalne PZU (PTE PZU SA) otwarty fundusz emerytalny jest trzecim pod względem wartości aktywów OFE w Polsce (21,75 mld złotych). Jego udział w

3 Komisja Nadzoru Finansowego; *Raport o stanie sektora ubezpieczeń w pierwszym półroczu 2017 r.*; s.5
https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Raport_sektor_ubezpiecze%C5%84_IIQ_2017_59848.pdf

4 Polska Izba Ubezpieczeń; *Raport Roczny 2016*; s.83
<https://piu.org.pl/wp-content/uploads/2016/10/Raport-roczny-PIU-2016-w-wersji-PDF.pdf>

5 Komisja Nadzoru Finansowego; *Raport...s.5*

6 Polska Izba Ubezpieczeń; s.84

7 Ze względu na specyfikę działalności zakładów ubezpieczeniowych, w ich sprawozdaniach finansowych wyróżnia się wynik techniczny, który oddziela działalność ubezpieczeniową (różnica między przychodami ze składek a wypłaconymi odszkodowaniami i świadczeniami) oraz wynik finansowy netto (różnica między przychodami a kosztami w całej działalności).

8 Polska Izba Ubezpieczeń; s.76-78

ryнку wynosi 12,9%, za AVIVA OFE (21,9%) oraz liderem Nationale-Nederlanden OFE (24,7%).⁹

OFE PZU „Złota Jesień” jest na piątym miejscu pod względem liczby członków (2,18 mln osób). W 2016 roku przekazali oni do funduszu składki emerytalne o wartości 300,2 mln złotych.¹⁰

1.1.3 Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych: TFI PZU

Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU SA zarządza ponad 20 mld złotych i jest drugim pod względem wartości portfela funduszem w Polsce. Jego udział w rynku wynosi 8,6%, sporo mniej niż zdecydowany lider, Ipopema TFI (19,4%), i niewiele więcej niż trzeci PKO TFI (7,6%) oraz czwarty Skarbiec TFI (7,4%).¹¹

2. Zaangażowanie PZU w sektor węglowy

Za zaangażowanie grupy PZU w sektor węglowy odpowiada kilka podmiotów grupy. Ubezpieczaniem spółek oraz przedsięwzięć węglowych, głównie kopalń i elektrowni, zajmują się PZU SA oraz Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych (Tuw PZUW). Z kolei za inwestycje w spółki z sektora węglowego odpowiedzialne są Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU (TFI PZU) oraz Powszechne Towarzystwo Emerytalne PZU (PTE PZU).

2.1 Ubezpieczanie sektora węglowego

Jeszcze kilka lat temu PZU nie było dominującym graczem na polskim rynku ubezpieczeń w energetyce i sektorze wydobywczym. Mimo iż zdarzało się, że samodzielnie ubezpieczało kopalnie i elektrownie, to do przetargów na większe polisy przystępowało w konsorcjach razem z innymi gigantami w tym segmencie: Ergo Hestia, TUiR Warta, Generali oraz Allianz. W latach 2016-2017 sytuacja uległa jednak gwałtownej zmianie, w wyniku której dziś wśród klientów wchodzącego w skład grupy PZU Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych PZUW znajduje się zdecydowana większość spółek wydobywających i spalających węgiel w Polsce.

"Wśród klientów-członków PZUW mamy już w tej chwili prawie całą energetykę."¹²

Rafał Kiliński, prezes Tuw PZUW

9 Komisja Nadzoru Finansowego; *Rynek Otwartych Funduszy Emerytalnych w I kwartale 2017 roku*; s.5
https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Rynek_OFE_1kw_2017_57229.pdf

10 Komisja Nadzoru Finansowego; *Rynek Otwartych...*; s.7-11

11 Izba Zarządzających Funduszami i Aktywami; *Raport 2016*; s.10
www.izfa.pl/download/file/id/1101/n/raport-roczny-ryнку-funduszy-2016r

12 Strefa Biznesu; *Ubezpieczenia wzajemne: towarzystwo zarabia, ty zyskujesz!*;
<http://www.strefabiznesu.pl/wiadomosci/a/ubezpieczenia-wzajemne-towarzystwo-zarabia-ty-zyskujesz,12310337/>

Wzrost znaczenia PZU to wynik nowego podejścia w ramach polityki właścicielskiej Ministerstwa Skarbu Państwa względem podlegających mu spółek. Uznano, że ubezpieczanie dużych spółek z udziałem Skarbu Państwa (w tym węglowych i energetycznych) przez największego ubezpieczyciela (także spółkę, w której efektywną kontrolę sprawuje Skarb Państwa) pozwoli na wypracowanie oszczędności i dodatkowo wpisze się w założenia Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju dotyczące wspierania budowy polskiego kapitału.

Czym jest T UW PZUW?

Ubezpieczenia wzajemne to popularna na całym świecie, choć zapomniana w Polsce, forma ochrony ubezpieczeniowej. Polega ona na wzajemnym ubezpieczaniu się podmiotów, tj. wspólnocie ubezpieczanych, którzy ze swoich składek ubezpieczeniowych tworzą wspólny fundusz. W razie wystąpienia szkód to właśnie z niego wypłacane są odszkodowania. Ta formuła swoimi korzeniami sięga pierwszych istniejących form ubezpieczania, np. wspólnego ubezpieczania się kupców czy funkcjonujących w małych wspólnotach funduszy solidarnościowych.

Zasada wzajemności, od której ta forma ubezpieczenia czerpie swoją nazwę, oznacza istnienie zależności i solidarności pomiędzy ubezpieczonymi. W tym przypadku ubezpieczeni są bowiem członkami Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych, a nie klientami. W odróżnieniu od ubezpieczeń komercyjnych nie działa ono dla zysku, wysokość składki jest ustalana wspólnie, a środki nie wykorzystane na wypłatę odszkodowań są przeznaczane zgodnie z wolą członków. W konsekwencji, polisy ubezpieczeniowe są tańsze od ofert komercyjnych, a członkowie mają wpływ na funkcjonowanie T UWu. Jedynie w przypadku gdy suma wypłacanych członkom odszkodowań przekroczy środki zebrane w postaci składek, istnieje możliwość, że konieczna będzie dopłata do składki umożliwiająca pokrycie wydat.

W Polsce ubezpieczenia wzajemne były wyjątkowo popularne przed II wojną światową, jednak w okresie PRL przestały funkcjonować. Po 1989 roku powstało w Polsce kilka Towarzystw Ubezpieczeń Wzajemnych. Choć nie osiągnęły one dominującej pozycji rynkowej i pozostają szerzej nieznaną opinii publicznej, to największy polski T UW (Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „T UW”) ma aż 1,6 mln członków. W skali Europy udział T UWów w rynku wynosi ok. 30%, a objętych przez nie ochroną ubezpieczeniową jest ponad 400 mln osób.

Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych (T UW PZUW) zostało zarejestrowane pod koniec 2015 roku z myślą o prowadzeniu działalności ubezpieczeniowej w sektorze ochrony zdrowia – ubezpieczeniach szpitali i zakładów opieki zdrowotnej. W 2016 roku, z inicjatywy nie istniejącego już Ministerstwa Skarbu Państwa, pojawił się także pomysł wykorzystania tej formuły ubezpieczeń jako atrakcyjnego rozwiązania dla spółek z udziałem Skarbu Państwa będących dotychczas klientami komercyjnych ubezpieczycieli.

Wykorzystanie T UW PZUW do ochrony ubezpieczeniowej spółek kontrolowanych przez Skarb Państwa generuje spore oszczędności. Ponadto, dzięki współpracy PZUW ze spółkami realizowane są założenia deklarowanej w obecnej polityce gospodarczej strategii wspierania polskiego kapitału. Milionowe składki już nie muszą być przekazywane zakładom ubezpieczeniowym, z których działalności zyski czerpią ich zagraniczni udziałowcy.

Ministerstwo Skarbu Państwa nie mogłoby jednak realizować swojego projektu i skutecznie zachęcać do korzystania z usług T UW PZUW gdyby nie korzystne dla T UWów przepisy. Okazuje się bowiem, że przystąpienie do T UW i ochrona ubezpieczeniowa w ramach towarzystwa jest wyłączone z zapisów wynikających z ustawy o prawie zamówień publicznych. Możliwe jest więc pominięcie procedury przetargowej i podjęcie współpracy z wcześniej wytypowanym ubezpieczycielem.

Przystępujący do T UW zrzeszają się w Związkach Wzajemności, czyli grupach w ramach

których obowiązują zasady wzajemności ubezpieczeniowej. Członkowie tworzą więc wspólnotę i ponoszą ryzyko ubezpieczeniowe jedynie wewnątrz Związku, a nie ze wszystkimi członkami Towarzystwa. Związki Wzajemności Członkowskiej łączą członków działających w tej samej branży, podmioty o podobnej wielkości, lub po prostu spółki z jednej grupy kapitałowej. W tym momencie w ramach T UW PZU W funkcjonuje co najmniej 25 związków, wśród nich m.in. powołane przez Tauron, Bogdanę, Gaz-System, Polską Grupę Górniczą, Polską Grupę Energetyczną, Eneę, grupę Azoty. Należy jednak zaznaczyć, że przystąpienie do T UW PZU W nie zobowiązuje członków do podpisania umowy ubezpieczeniowej. Mogą oni korzystać z oferty innych ubezpieczycieli do czasu wygaśnięcia obowiązujących polis lub równoległe z ochroną ze w ramach T UW PZU W.

Rola PZU w funkcjonowaniu T UW PZU W polega na zarządzaniu Towarzystwem w oparciu o know-how z branży ubezpieczeniowej oraz wniesiony kapitał grupy. Dzięki temu ostatniemu T UW PZU W może pozwolić sobie na zachętę dla nowych członków w postaci zawieszenia ewentualnych dopłat do składek do końca 2018 roku (choć w tym okresie nadwyżki też nie będą zwracane).

2.1.1 Ubezpieczanie kopalń węgla kamiennego i brunatnego

Grupa PZU za sprawą działalności PZU SA oraz T UW PZU W zapewnia ubezpieczenie majątku większości działających w Polsce kopalń węgla. Na liście spółek górniczych objętych świadczeniem przez grupę PZU ubezpieczeniem znajdują się:

- Polska Grupa Górnicza (PGG)
- Polska Grupa Energetyczna GIEK Wydobycie
- Węglkokoks Kraj
- Jastrzębska Spółka Węglowa (JSW)
- Lubelski Węgiel Bogdanka
- Tauron Wydobycie

Ubezpieczane przez T UW PZU W:

Największa liczba ubezpieczonych przez podmioty z grupy PZU kopalń należy do **Polskiej Grupy Górniczej**, która powstała w 2016 roku w celu ratowania majątku bankrutującej Kompanii Węglowej. PGG przejęło kopalnie Kompanii, do których w 2017 roku w ramach dalszej restrukturyzacji polskiego górnictwa dołączyły też kopalnie Katowickiego Holdingu Węglowego. PGG jest właścicielem czternastu kopalń węgla kamiennego, co czyni ją największą spółką górniczą w Unii Europejskiej. Od 1 lipca 2016 roku kopalnie PGG są ubezpieczane przez Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych (T UW PZU W).¹³

W ramach umowy podpisanej w 2016 roku przez **Polską Grupę Energetyczną (PGE)** i T UW PZU W, ubezpieczeniem został objęty majątek należącej do spółki PGE GIEK Wydobycie kopalni Betchatów, największej pod względem wydobywania kopalni węgla brunatnego w

13 PZU; T UW PZU W ubezpieczy Polską Grupę Górniczą;
<http://media.pzu.pl/pr/320999/tuw-pzuw-ubezpieczy-polska-grupe-gornicza>

Polsce.¹⁴

Członkiem-klientem T UW PZUW jest także spółka **Węglkokoks Kraj**, właściciel kopalni Bobrek-Piekary¹⁵ oraz należąca do **Lubelskiego Węgla** kopalnia **Bogdanka**.¹⁶

Ubezpieczane przez PZU SA:

Z kolei cztery kopalnie należące do **Jastrzębskiej Spółki Węglowej**, największego producenta węgla koksowego w Unii Europejskiej, ubezpiecza główna spółka w ramach grupy PZU – PZU SA. Polisa obowiązuje do końca 2017 roku.¹⁷

W rzeczywistości udział PZU w ubezpieczeniach spółek górniczych może być jeszcze większy. W przedstawionych wyżej szacunkach nie uwzględniono bowiem trzech kopalń należących do spółki Tauron Wydobywanie, w przypadku których nie ma informacji jednoznacznie świadczących o objęciu ich ochroną ubezpieczeniową przez grupę PZU. Wprawdzie w 2016 roku wszystkie spółki grupy Tauron przystąpiły do T UW PZUW¹⁸, jednak jak już wspomniano, nie oznacza to automatycznego wystawienia polis. Dowodzi tego przykład umowy ubezpieczeniowej z Polską Grupą Energetyczną (PGE), która nie obejmuje drugiej obok Bełchatowa należącej do tej spółki kopalni węgla brunatnego – kopalni Turów.¹⁹

Grupa PZU ubezpiecza dwadzieścia kopalń węgla kamiennego, które odpowiadają za wydobycie około 60 mln ton surowca rocznie, a więc ok. 85% krajowej produkcji. Ponadto, ubezpieczana przez T UW PZUW kopalnia w Bełchatowie odpowiada za 2/3 wydobycia węgla brunatnego.

Wśród ubezpieczanych przez PZU SA oraz T UW PZUW podmiotów znajduje się przeważająca część polskiego sektora wydobycia węgla. Poza opisanymi wyżej przypadkami Tauronu i kopalni Turów, jedynie należące do ZE PAK kopalnie węgla brunatnego Konin i Adamów nie są objęte oferowaną przez PZU ochroną ubezpieczeniową.²⁰ Z kolei informacje na temat ubezpieczycieli Przedsiębiorstwa Górniczego Silesia (kopalnia Silesia), Siltech Sp.z o.o. (kopalnia Siltech) oraz kopalni węgla brunatnego Sieniawa nie są publicznie dostępne.

14 PGE; *Raport Zintegrowany: Polityka ubezpieczeniowa*;
<http://raportzintegrowany2016.gkpgc.pl/pl/odpowiedzialnosc/finansowanie-podatki-ubezpieczenia/polityka-ubezpieczeniowa>

15 RP.pl; *Rajd PZU na spółki państwowe nie zwalnia tempa*;
<http://www.rp.pl/Ubezpieczenia/309079924-Rajd-PZU-na-spolki-panstwowe-nie-zwalnia-tempa.html#ap-2>

16 PZU; *T UW PZUW ubezpieczy Polską Grupę Górniczą*;
<http://media.pzu.pl/pr/320999/tuw-pzuw-ubezpieczy-polska-grupe-gornicza>

17 Suplement do Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej;
ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:104559-2015:TEXT:PL:HTML

18 Money.pl; *Wszystkie spółki Taurona przystąpiły do T UW*;
<https://www.money.pl/gielda/wiadomosci/artykul/wszystkie-spolki-taurona-przystapily-do-tuw,26,0,2155546.html>

19 W tym przypadku powodem jest najprawdopodobniej obowiązująca do końca 2019 roku polisa wystawiona przez konsorcjum w składzie TUiR Warta, Hestia i Generali.
Zob. <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:44179-2015:TEXT:PL:HTML>

20 Do końca marca 2019 roku obowiązuje polisa wystawiona przez konsorcjum w składzie: Ergo Hestia, TUiR Warta, Allianz oraz UNIQA; zob. http://ri.zepak.com.pl/upload/files/ZEPAK_2016-R_Sprawozdanie_Zarzadu_Z_Dzialalnosci_Jednostka_publikacja.pdf

2.1.2 Ubezpieczanie elektrowni węglowych

PZU SA oraz TUW PZUW zapewniają także ubezpieczenie elektrowni oraz elektrociepłowni opalanych węglem kamiennym i brunatnym. Na liście spółek które objęte są świadczeniem przez grupę PZU ubezpieczeniem znajdują się największe koncerny wytwarzające energię:

- Polska Grupa Energetyczna (PGE)
- Enea
- Energa
- Tauron
- PGNiG Termika

Ubezpieczane przez TUW PZUW:

Najwięcej, bo aż pięć elektrowni ubezpieczanych przez grupę PZU należy do **Polskiej Grupy Energetycznej (PGE)**. Na mocy zawartej w 2016 roku umowy ubezpieczeniowej z TUW PZUW, kompleksowym ubezpieczeniem objęte zostały Elektrownia Bełchatów, Elektrownia Turów oraz Zespół Elektrowni Dolna Odra (Elektrownia Dolna Odra, Elektrownia Pomorzany oraz Elektrownia Szczecin).²¹

Ponadto, ochroną ubezpieczeniową w ramach TUW PZUW objęta jest także należąca do Enei Elektrownia Kozienice.

Ubezpieczane przez PZU SA:

Pomimo przystąpienia **Enei** do TUW PZUW, to PZU SA jest ubezpieczycielem należącej do tej spółki Elektrowni Połaniec. Polisa jest ważna do połowy 2018 roku.²² Ponadto, PZU SA jako członek konsorcjum ubezpiecza rozbudowę Elektrowni Kozienice, największej w Polsce elektrowni opalanej węglem kamiennym.²³

Należąca do **Energi** (która również przystąpiła do TUW PZUW²⁴) Elektrownia Ostrołęka B jeszcze do końca czerwca 2017 roku ubezpieczana była przez konsorcjum z PZU SA w składzie.²⁵ Niestety brak informacji na temat przedłużenia umowy ubezpieczenia, bądź objęcia elektrowni polisą w ramach TUW PZUW. Jak na razie potwierdzonym efektem współpracy Energi z TUW PZUW pozostaje więc podpisanie listu intencyjnego ws. ubezpieczenia budowy nowego bloku o mocy 1000 MW, tzw. Elektrowni Ostrołęka C.²⁶ PZU SA jest także jednym z towarzystw ubezpieczających budowę

21 PGE; *Raport Zintegrowany: Polityka ubezpieczeniowa*;
<http://raportzintegrowany2016.gkpgge.pl/pl/odpowiedzialnosc/finansowanie-podatki-ubezpieczenia/polityka-ubezpieczeniowa>

22 Enea; *PZU ubezpiecza Enee Połaniec*; <https://media.enea.pl/pr/350461/pzu-ubezpiecza-enee-polaniec>

23 Sama Elektrownia Kozienice ubezpieczana jest przez konsorcjum z Generali.
zob. <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:13688-2015:TEXT:PL:HTML>

24 CIRE.pl; *Enea przystąpiła do TUW PZUW*;
<http://www.cire.pl/item,134191,1,0,0,0,0,0,enea-przystapila-do-tuw-pzuw.html>

25 <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:299822-2014:TEXT:PL:HTML>

26 RP.pl; *PZU zaangażowane przy budowie Ostrołęki C*;
<http://www.tp.pl/Forum-Ekonomiczne/309079835-PZU-zaangazowane-przy-budowie-Ostroleki-C.html>

nowej elektrowni Opole II.²⁷

Tauron jest kolejną spółką z sektora energetycznego de facto kontrolowaną przez Skarb Państwa, która mimo przystąpienia do TUW PZUW²⁸ ubezpieczana jest przez PZU SA jako członka konsorcjum kilku towarzystw ubezpieczeniowych. Niestety treść ogłoszenia o udzielonym w 2016 zamówieniu publicznym nie precyzuje które z pięciu należących do spółki Tauron Wytwarzanie elektrowni objętych jest ubezpieczeniem.²⁹

Dodatkowo, PZU SA razem z Ergo Hestia i TUiR Warta ubezpiecza też trzy działające na terenie Warszawy elektrociepłownie należące do spółki **PGNiG Termika**. Polisa obowiązuje do końca czerwca 2021 roku.³⁰

PZU SA jest także członkiem konsorcjum ubezpieczającego sześć elektrociepłowni PGE³¹.

Grupa PZU ubezpiecza zatem elektrownie:

- Bełchatów (PGE), moc 5298 MW
- Połaniec (Enea), moc 1877 MW
- Turów (PGE), moc 1498 MW
- Zespół Elektrowni Dolna Odra (PGE), moc 1564MW
- nieznaną liczbę elektrowni spółki Tauron Wytwarzanie

oraz budowę nowych mocy w elektrowniach:

- Opole (PGE), 2x900 MW
- Kozienice (Enea), moc 1075 MW
- Ostrołęka C (Energia i Enea), 1000 MW

Grupa PZU ubezpiecza więc ponad 10 GW (nie licząc mocy elektrowni należących do Tauronu), czyli około 25% całej mocy zainstalowanej w Krajowym Systemie Elektroenergetycznym³² oraz prawie 4 GW nowych mocy. Dodatkowo, ochroną ubezpieczeniową objętych jest 6 elektrociepłowni należących do PGE i 3 należące do PGNiG Termika.

27 EIB; *Allianz ubezpiecza największy projekt polskiej energetyki*;

https://www.eib.com/pl/uploads/news/Allianz_ubezpiecza_najwiekszy_projekt_polskiej_energetyki.pdf

28 Nowa Energia; *Spółki Grupy Kapitałowej Tauron w Towarzystwie Ubezpieczeń Wzajemnych*;

<http://nowa-energia.com.pl/2016/09/16/spolki-grupy-kapitalowej-tauron-w-towarzystwie-ubezpieczen-wzajemnych/>

29 Konsorcjum w składzie: PZU SA, TUiR Warta, Hestia i Allianz. Polisa ważna do końca marca 2018 roku. Zo

<http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:403833-2016:TEXT:PL:HTML>

30 <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:240820-2016:TEXT:PL:HTML>

31 W 2014 roku konsorcjum w składzie Ergo Hestia, TUiR Warta, PZU SA oraz Generali podpisało

obowiązującą do lipca 2019 roku umowę ubezpieczeniową obejmującą należące do PGE elektrociepłownie Bydgoszcz, Gorzów, Kielce, Lublin, Rzeszów i Zgierz.

<http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:313676-2014:TEXT:PL:HTML>

32 Urząd Regulacji Energetyki; ; *Charakterystyka rynku*;

<https://www.ure.gov.pl/pl/rynki-energii/energia-elektryczna/charakterystyka-rynku/7040,2016.html>

2.2 Inwestycje kapitałowe w sektorze węglowym

Inwestycje dokonywane przez grupę PZU to z jednej strony pomnażanie środków spółek należących do grupy, a z drugiej główne zadanie wchodzących w skład grupy spółek świadczących usługi zarządzania aktywami. Spółki działające w tym obszarze to Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU (TFI PZU) oraz Powszechne Towarzystwo Emerytalne PZU (PTE PZU).

2.2.1 TFI PZU

Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU (TFI PZU) oferuje usługi zarządzania środkami powierzonymi przez inwestorów. Mogą oni wybierać spośród szeregu funduszy i subfunduszy, tj. programów inwestycyjnych o zróżnicowanym profilu inwestycji i poziomie ryzyka, przeznaczonych zarówno dla klientów indywidualnych, jak i instytucjonalnych.

Istnieje także kilka funduszy dostępnych wyłącznie dla podmiotów należących do grupy PZU. Z ponad 19,5 mld złotych aktywów zarządzanych przez TFI PZU, 8 mld złotych stanowią właśnie środki PZU, zaś reszta pochodzi od inwestorów zewnętrznych. To ważna okoliczność ze względu na brak jawności informacji dotyczących sposobu lokowania środków przez niepubliczne fundusze dostępne jedynie dla grupy PZU. W przypadku funduszy otwartych dla inwestorów indywidualnych i instytucjonalnych wszelkie informacje na temat dokonywanych inwestycji znajdują się w publikowanych w Internecie sprawozdaniach finansowych.

Przedstawione poniżej dane pochodzą ze sprawozdań finansowych za pierwsze półrocze 2017 roku³³, podsumowujących działalność PZU Funduszu Inwestycyjnego Otwartego Parasolowego³⁴, PZU Specjalistycznego Funduszu Inwestycyjnego Otwartego Globalnych Inwestycji³⁵, PZU Funduszu Inwestycyjnego Otwarty Ochrony Majątku³⁶, PZU Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego FORTE³⁷ oraz PZU Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Akcji FOCUS³⁸.

Spośród przeanalizowanych inwestycji o wartości 11,5 mld złotych, **około 1,18 mld złotych** ulokowanych było w akcjach i papierach dłużnych spółek z sektora węglowego. Oznacza to zaangażowanie na poziomie 10,2% aktywów. Największa część zaangażowanych środków (ponad 903 mln zł) jest zarządzane przez PZU Fundusz

33 Stan na dzień 30.06.2017

34 https://www.pzu.pl/c/document_library/get_file?uuid=31b9ddb-fdae-42fb-a144-b236e77371ea&groupId=10172

35 https://www.pzu.pl/c/document_library/get_file?uuid=8d74bbc0-32ff-410f-bc25-3169de8646c8&groupId=10172

36 https://www.pzu.pl/c/document_library/get_file?uuid=49321404-b7d7-4495-9277-f5195ec27c44&groupId=10172

37 https://www.pzu.pl/c/document_library/get_file?uuid=334d14ea-ef7b-46ed-990a-66e9a414402a&groupId=10172

38 https://www.pzu.pl/c/document_library/get_file?uuid=9a0228c5-6da8-4adb-9a11-d88d10bf4c47&groupId=10172

Inwestycyjny Otwarty Parasolowy (PZU FIO Parasolowy).³⁹

Lista spółek węglowych, których akcje znajdują się w portfelu PZU TFI:

• Enea	472 mln zł
• Polska Grupa Energetyczna	359 mln zł
• LW Bogdanka	118 mln zł
• Energa	81 mln zł
• ZEPAK	65 mln zł
• Famur	42 mln zł
• Polenergia	14 mln zł
• Mostostal Warszawa	6 mln zł
• Rafako	5 mln zł
• Kopex	5 mln zł
• CEZ	4 mln zł
• Elektrobudowa	3 mln zł
• Instal Kraków	3 mln zł
• Fasing	2 mln zł
• MOL (Węgry)	2 mln zł
• Jastrzębska Spółka Węglowa	1 mln zł

TFI PZU to istotny akcjonariusz wielu wyżej wymienionych spółek. Jest drugi pod względem liczby posiadanych akcji Enei (9,96% udziałów) i LW Bogdanka (9,76%), trzeci w przypadku ZEPAK (9,79%) i Energi (1,79%) oraz czwartym akcjonariuszem PGE (1,57%). Jeśli chodzi o spółki zajmujące się produkcją sprzętu górniczego i elektroenergetycznego, TFI PZU jest piątym akcjonariuszem Famur (1,21%) oraz szóstym zarówno Rafako (0,82%), jak i Kopex (1,46%).

2.2.2 PTE PZU

Powszechne Towarzystwo Emerytalne PZU (PTE PZU) zarządza funduszami emerytalnymi – Otwartym Funduszem Emerytalnym PZU Złota Jesień (OFE PZU Złota Jesień) oraz Dobrowolnym Funduszem Emerytalnym PZU. Jego działalność polega na zarządzaniu środkami przekazywanymi przez klientów w formie składek emerytalnych. Środki te są inwestowane w celu pomnożenia kapitału i wypłacenia go w przyszłości jako świadczenia emerytalnego.

Analiza aktywów zarządzanych przez OFE PZU Złota Jesień opiera się na danych przedstawiających stan na dzień 29 grudnia 2017 roku.⁴⁰ Z ponad 23,3 mld złotych (w tym ok. 20,5 mld złotych w akcjach) jakie znajdowały się na koniec 2017 roku w portfelu inwestycyjnym OFE PZU Złota Jesień, **ok. 1,47 mld złotych** stanowiły akcje spółek z sektora węglowego. To ponad 6% całości aktywów funduszu i 7%

39 https://www.pzu.pl/c/document_library/get_file?uuid=31b9ddb-fdae-42fb-a144-b236e77371ea&groupId=10172

40 <https://www.pzu.pl/grupa-pzu/pte-pzu/inwestycje-ofe/struktura-aktywow/roczna-struktura-aktywow-ofe-pzu-na-dzien-2017.12.29>

portfela akcji.

Lista spółek węglowych, w których akcje zarządzający OFE PZU Złota Jesień inwestowali najwięcej środków:

• Polska Grupa Energetyczna	425,9 mln zł
• Enea	218,2 mln zł
• Jastrzębska Spółka Węglowa	151,6 mln zł
• CEZ	131,7 mln zł
• Tauron	129,5 mln zł
• Famur	102,5 mln zł
• ZEW Kogeneracja SA	96,7 mln zł
• Energa	54,0 mln zł
• ZEPAK	50,7 mln zł
• Elektrobudowa	34,0 mln zł
• LW Bogdanka	40,2 mln zł
• Rafako	18,3 mln zł
• Mostostal Warszawa	16,2 mln zł
• Remak	4,2 mln zł
• Instal Kraków	1,7 mln zł
• Fasing	1,6 mln zł

OFE PZU Złota Jesień to znaczący akcjonariusz wielu wyżej wymienionych spółek. Biorąc pod uwagę liczbę posiadanych akcji, jest trzecim akcjonariuszem spółki ZEW Kogeneracja, czwartym Jastrzębskiej Spółki Węglowej, CEZ, Enei, ZEPAK i Energi oraz piątym Tauron i LW Bogdanka. Jeśli chodzi o spółki zajmujące się produkcją sprzętu górniczego i elektro-energetycznego, OFE PZU Złota Jesień jest trzecim akcjonariuszem spółki Rafako (4,9%) oraz siódmym akcjonariuszem spółki Famur (1,17%).

Na koniec 2017 roku poza akcjami spółek węglowych w portfolio OFE PZU Złota Jesień znajdowały się też obligacje Tauronu o wartości 50,1 mln zł.

2.2.3 Inwestycje – podsumowanie

W ramach inwestycji dokonywanych za pośrednictwem TFI PZU i PTE PZU, zaangażowanie grupy PZU w spółki sektora węglowego wynosiło **2,7 mld złotych**, co stanowi ok. 6% całego portfela inwestycyjnego grupy.

Największe środki zaangażowane były w akcje Polskiej Grupy Energetycznej (ok. 785 mln złotych) i Enei (ponad 690 mln złotych).

Wśród spółek, których akcje można znaleźć w portfelu inwestycyjnym TFI PZU i OFE PZU Złota Jesień są też przedsiębiorstwa, które nie prowadzą działalności wydobywczej ani nie produkują energii ale stanowią za to istotne wsparcie dla funkcjonowania sektora węglowego:

- **Famur** **145,0 mln zł**
W przypadku spółki Famur, trzeciego na świecie producenta sprzętu górniczego, udziały TFI PZU i OFE PZU stanowią ok. 4% akcji spółki.
- **Elektrobudowa** **37,3 mln zł**
TFI PZU i OFE PZU Złota Jesień posiadają razem ok. 10% akcji spółki Elektrobudowa SA, która realizuje prace związane z montażem instalacji elektrycznej w inwestycjach w Elektrowni Opole oraz Elektrowni Jaworzno.
- **Rafako** **24,0 mln zł**
Udział spółek inwestycyjnych PZU w Rafako, największym w Europie producencie kotłów, zaangażowanym m.in. przy inwestycji w Elektrowni Jaworzno, wynosi ok. 3%.
- **Mostostal Warszawa** **22,3 mln zł**
OFE PZU Złota Jesień posiada aż 17,5% akcji spółki Mostostal Warszawa, która zaangażowana jest m.in. w budowę Elektrowni Opole. Dodatkowe 2,6 % akcji jest w posiadaniu TFI PZU.
- **Kopex** **5,1 mln zł**
TFI PZU ma ok. 1,5% akcji spółki Kopex, producenta maszyn górniczych.
- **Instal Kraków** **4,8 mln zł**
Spółki grupy PZU posiadają też ok. 5% akcji Instal Kraków, przedsiębiorstwa budowlano-montażowego prowadzącego prace przy inwestycjach w sektorze energetycznym, ostatnio m.in. przy rozbudowie Elektrowni Jaworzno.
- **Remak** **4,4 mln zł**
Udziały TFI PZU i OFE PZU w Remak wynoszą ok. 13%. Spółka zajmuje się montażem kotłów w elektrowniach, pracuje obecnie przy inwestycjach w Elektrowni Turów, Elektrowni Kozienice, Elektrowni Opole i Elektrowni Jaworzno.
- **Fasing** **3,9 mln zł**
TFI PZU i OFE mają ok. 7% udziałów Fasing, jednego z największych na świecie producentów łańcuchów przemysłowych, głównie dla górnictwa.

3. Zaangażowanie społeczne PZU

Grupa PZU jest aktywna w obszarze społecznej odpowiedzialności biznesu. Prowadzi rozbudowany program wolontariatu pracowniczego, angażuje się w patronaty nad imprezami sportowymi, jest mecenasem instytucji kultury, a także wspiera akcje społeczne.

PZU jest sponsorem tytularnym kilkunastu imprez biegowych. W 2016 roku odbyło się 16 biegów, w których uczestnicy przebiegli w sumie 1,5 mln kilometrów.

Maratony i półmaratony w 2016 roku: PZU Maraton Warszawski, PZU Cracovia Półmaraton Królewski, Bieg Trzech Kopców, Bieg Solidarności we Wrocławiu, PZU Maraton Karkonoski, PZU Maraton Szczeciński, PZU Maraton Gdański, PZU Cracovia Maraton, PZU Maraton Lubelski, DOZ Maraton Łódź z PZU, PZU Półmaraton Warszawski, PZU Gdynia Półmaraton, bieg Tropem Wilczym

PZU SA od lat ubezpiecza i sprawuje mecenat nad **Zamkiem Królewskim w Warszawie**. Wśród innych instytucji, których jest mecenasem znajdują się:

- Teatr Narodowy w Warszawie
- Muzeum Narodowe w Warszawie
- Muzeum Narodowe w Krakowie
- Łazienki Królewskie w Warszawie
- Muzeum Powstania Warszawskiego

W 2016 roku PZU było Oficjalnym Ubezpieczycielem odbywających się w Polsce Światowych Dni Młodości. Polisa wykupiona przez Archidiecezję Krakowską, organizatora ŚDM, obejmowała ubezpieczenie pielgrzymów oraz odpowiedzialności cywilnej Archidiecezji.⁴¹

PZU prowadzi też szereg akcji prewencyjnych mających na celu poprawę bezpieczeństwa. Współpracuje z TOPR, GOPR, WOPR, a także ze Stowarzyszeniem „Misie Ratuja Dzieci”. W trakcie wakacji i ferii zimowych w miejscowościach urlopowych prowadzą działania edukacyjne „Bezpieczne Wakacje” i „Bezpieczne Ferie”.

⁴¹ PZU; *Pielgrzymi SDM bezpieczni z polisą PZU*;
<http://media.pzu.pl/pr/317089/pielgrzymi-sdm-bezpieczni-z-polisa-pzu>

Raport przedstawia zaangażowanie Grupy PZU jako ubezpieczyciela oraz inwestora w sektorze węglowym. Zamieszczone w dokumencie informacje są ogólnodostępne, a głównymi źródłami wykorzystanymi do jego przygotowania były:

- Suplement do Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej
- sprawozdania finansowe Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych PZU TFI oraz Powszechnego Towarzystwa Emerytalnego PTE PZU
- informacje prasowe, portale gospodarcze

Źródła internetowe były sprawdzane między październikiem a grudniem 2017 roku. Dane finansowe firm pochodzą ze sprawozdań finansowych za rok 2016 i 2017.

W raporcie zastosowano szeroką definicję sektora węglowego. Obok spółek wydobywczych i podmiotów produkujących energię elektryczną w wyniku spalania węgla kamiennego i brunatnego, włączono do niej także przedsiębiorstwa działające w obszarach kluczowych dla funkcjonowania całego sektora, a więc producentów maszyn górniczych i urządzeń dla energetyki, jak również spółki budowlano-montażowe.

„Zaangażowanie Grupy PZU w sektor węglowy”
autor: Jan Chudzyński

grudzień 2017